

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

_____ В.І. Ладика

«__» _____ 20__ року

ПРОГРАМА

вступного випробування

для вступників на навчання за освітньою програмою
зі спеціальності ***072 Фінанси, банківська справа та страхування***
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Суми – 2020

Програма вступного екзамену зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування** на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, - 2020. – 25 с.

Укладачі:

Борисова В.А. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів.

Геєнко М.М. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри фінансів.

Рибіна Л.О. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів.

Зміст

---

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст програми	5
2.1. Модуль 1. Фінанси	5
2.2. Модуль 2. Банківська справа	11
2.3. Модуль 3. Страхування	13
3. Питання для вступних іспитів	15
4. Критерії оцінювання якості знань	21
5. Наукова та навчальна література	23

1. Пояснювальна записка

Програма вступного випробування орієнтована на вступників до аспірантури на навчання зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»** на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії вступники до аспірантури повинні мати ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі загальних нормативних та спеціалізованих фахових дисциплін, які передбачені навчальними планами зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Мета вступного випробування зі спеціальності – відбір до навчання в аспірантурі осіб, які продемонстрували найвищий рівень засвоєння фундаментальних та прикладних знань та вмінь, отриманих в результаті вивчення циклу дисциплін зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування».

Характеристика змісту програми. Програма вступного фахового випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись в аспірантурі Сумського національного аграрного університету з метою здобуття освітньо-наукового рівня «доктор філософії» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Програма має міжпредметний характер з охопленням ключових аспектів відповідних навчальних дисциплін. Модулі програми відповідають компетенціям, для виконання яких має бути підготовлений магістр (спеціаліст).

Згідно з вимогами вступник повинен продемонструвати загальнотеоретичні та практичних знань зі спеціальності, яка в свою чергу орієнтована на вивчення методологічних і науково-прикладних питань, виявлення закономірностей, тенденцій розвитку структурних змін в системі державних і корпоративних фінансів, у банківській сфері, фінансовій діяльності підприємств, фінансового ринку та ринку цінних паперів, ринку страхових послуг, що дають можливість пояснити та роль фінансів у регулюванні та забезпеченні соціально-економічного розвитку держави та регіонів.

Програма вступного випробування зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»** відображає загальне коло кваліфікаційних вимог до знань претендентів. На основі програми формуються екзаменаційні білети.

2. Зміст програми

Модуль 1. Фінанси

Фінанси та їх роль в економічному і соціальному розвитку

Предмет фінансової науки. Фінанси як специфічна сфера суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення та розвитку фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна й історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Макро- і мікрорівень фінансів.

Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Функції фінансів як виявлення сутнісних ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів. Розподільна функція, її зміст. Об'єкти і суб'єкти розподілу та перерозподілу вартості національного продукту. Контрольна функція. Взаємозв'язок розподільної і контрольної функцій. Дискусійні питання щодо сутності та функцій фінансів.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення. Фінансові ресурси як носії фінансових відносин, їх класифікація. Фінансове регулювання і фінансове стимулювання соціально-економічного розвитку. Роль фінансів у забезпеченні сталого економічного розвитку.

Фінансова система: внутрішня та організаційна будова. Сфери та ланки фінансової системи, їх взаємозв'язок. Завдання та функції органів фінансового апарату.

Необхідність і зміст фінансової політики. Мета і завдання фінансової політики. Характеристика елементів фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики. Напрями та типи фінансової політики. Основні завдання фінансової політики в Україні. Пріоритети у внутрішній та зовнішній фінансовій політиці України. Проблеми макроекономічної фінансової стабілізації. Сучасні інструменти реалізації фінансової політики держави. Фінансовий механізм: його структура, основні шляхи вдосконалення.

Фінансове планування та прогнозування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Фінансовий контроль. Зміст фінансового контролю, його призначення. Види, форми і методи фінансового контролю. Фінансовий моніторинг. Суб'єкти фінансового контролю в Україні, їх функції.

Основи теорії державних та муніципальних фінансів

Бюджетний устрій і бюджетна система та принципи її побудови. Економічна природа, сутність та призначення бюджету. Функції бюджету. Роль бюджету в сучасному суспільстві. Бюджетна політика в Україні: теоретичні засади, сучасні реалії та проблеми ефективності. Бюджетний механізм. Взаємозалежність бюджету і макроекономічних показників. Загальний і спеціальний фонди бюджету.

Види бюджетів. Центральний бюджет держави, його призначення. Місцеві бюджети, їх види. Централізовані регіональні бюджети та бюджети громад місцевого самоврядування. Проблеми забезпечення самостійності органів

місцевого самоврядування та фінансова незалежність місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Сутність системи міжбюджетних відносин, види міжбюджетних трансфертів.

Доходи бюджету та їх класифікація. Джерела і методи формування доходів бюджету. Внутрішні джерела бюджетних надходжень. ВВП як основне джерело формування доходів бюджету. Податкові доходи бюджету. їх динаміка, зміни і тенденції розвитку. Неподаткові доходи бюджету. Чинники, що впливають на структуру доходів бюджету.

Видатки бюджету та їх класифікація. Функціональна, економічна, відомча і програмна класифікація видатків. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Форми бюджетного фінансування. Чинники, що впливають на структуру видатків бюджету. Поняття бюджетного фінансування та його організація. Основні принципи фінансування видатків бюджету. Розпорядники коштів, їх права та обов'язки. Ступені розпорядників коштів з Державного і місцевих бюджетів. Фінансування видатків за відомчою та програмною класифікацією.

Бюджетний процес. Сутність та складові бюджетного процесу, його регламентування. Бюджетні повноваження суб'єктів бюджетного процесу.

Бюджетний менеджмент, його сутність, складові і роль. Бюджетування як складова бюджетного менеджменту, пов'язана з розробленням і аналізом бюджетів на макрофінансовому рівні.

Організація бюджетного планування. Порядок складання проекту Державного бюджету України. Інформація для прогностичних і планових розрахунків. Засади складання проекту Державного бюджету.

Касове виконання бюджету в Україні. Органи, які беруть участь у касовому виконанні бюджету, розподіл функцій між ними. Бюджетний дефіцит / профіцит.

Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні фінансових ресурсів держави та покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського. Види державного кредиту.

Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види. Класифікація внутрішніх державних позик. Спрямування частини вкладів населення у державний кредит. Казначейські позики. Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових організацій. Міжурядові позики та комерційні запозичення на зовнішніх фінансових ринках.

Державний борг, причини його виникнення і зростання. Види державного боргу і обмеження його граничного рівня. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом і його методи. Рефінансування та реструктуризація боргу. їх зміст і передумови використання. Амортизація і обслуговування боргу. коефіцієнти обслуговування внутрішнього і зовнішнього боргу. Забезпечення повернення боргу і виплати відсотків.

Держава як кредитор. Внутрішнє та зовнішнє кредитування. Кредитування за окремими державними програмами. Державні гарантії за запозиченнями суб'єктів господарювання. Напрями використання коштів, отриманих від державних запозичень: фінансування дефіциту бюджету, формування валютних резервів

центрального банку, фінансування інвестиційних проектів. Ефективність державних запозичень.

Податкова система і політика адміністрування податків

Сутність податків, їх функції та роль. Податки та інші форми платежів до бюджету - плата, внески і відрахування, збори. Основні напрямки регулювання економіки за допомогою податків. Функції податків та їх зміст. Елементи системи оподаткування. Види податкових ставок та методи їх побудови. Універсальні та диференційовані податкові ставки. Тверді і процентні ставки. Види процентних ставок. Податковий кредит, податкова знижка, податкове зобов'язання. Класифікація податків, її ознаки. Податкова система, її структура. Основні етапи становлення та розвитку податкової системи України. Склад і структура податкової системи України.

Види прямих податків. Реальні і особисті податки. Розвиток прямого оподаткування у контексті переходу від реальних до особистих податків. Податок на прибуток підприємств як форма прибуткового оподаткування юридичних осіб. Оподаткування доходів фізичних осіб, проблеми та перспективи розвитку даного виду оподаткування в Україні. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування, його бюджетне значення.

Економічна природа непрямих податків, їх класифікація. Особливості справляння податку на додану вартість як форми універсального акцизу. Акцизи як основна сучасна форма непрямих оподаткування. їх види. Акцизний збір в Україні як форма специфічних акцизів, його недоліки і переваги, порядок обчислення і сплати. Мито в Україні. Митна політика та її цілі. Платники мита і об'єкт оподаткування.

Спрощена система оподаткування. Особливості нарахування і сплати єдиного податку для юридичних осіб та для фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Фіксований сільськогосподарський податок, його платники і форми сплати.

Спеціальні податкові режими в Україні. Місцеві податки і збори: порядок справляння та резерви зростання. Майнове оподаткування. Повноваження місцевих органів влади щодо встановлення місцевих податків і зборів.

Сутність і складові податкового менеджменту. Облік платників податків. Особовий рахунок платника податку. Розстрочка та відстрочка податкових зобов'язань платника. Податковий борг (недоїмка). Пеня. Камеральна перевірка. Документальна перевірка. Оскарження дій податкових органів. Податкове планування і прогнозування. Теорія і практика застосування планування і прогнозування на державному і корпоративному рівні. Податкове адміністрування і податковий контроль : призначення і порядок проведення. Форми і методи податкового контролю.

Критерії формування податкової політики та напрямки її реалізації. Податкова політика України в сучасних умовах. Організація діяльності ДФС України та основні напрямки її модернізації. Необхідність реформування податкової системи.

Фінансове забезпечення і регулювання соціальних процесів у державі

Бюджетне фінансування освіти і науки та охорони здоров'я. Фінансове забезпечення соціального захисту населення. Єдиний соціальний внесок як доходна база для соціального страхування.

Пенсійне страхування і його організація. Солідарна, накопичувальна і змішана пенсійні системи, їх переваги і недоліки. Пенсійний фонд України, його функції і завдання. Недержавні пенсійні фонди, їх види.

Фонди державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, на випадок безробіття, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, які спричинили втрату працездатності. Джерела формування та напрями використання коштів. Види матеріального забезпечення і соціальних послуг, умови їх надання.

Медичне страхування, його мета, джерела, принципи та організаційні засади. Зарубіжний досвід здійснення медичного страхування. Запровадження обов'язкового соціального медичного страхування в Україні, проблеми і перспективи.

Фінансовий ринок

Фінансовий ринок як економічна категорія, його суспільне призначення. Функції фінансового ринку. Об'єкти та суб'єкти фінансового ринку. Фінансові посередники та їх характеристика. Сегменти фінансового ринку. Фінансові інструменти та їх види. Фінансові послуги. Ринок грошей та ринок капіталів. Ринок цінних паперів та кредитний ринок. Ринок похідних та структурованих фінансових інструментів. Валютний ринок. Ринок фінансових послуг і його роль у функціонуванні економічної системи. Взаємозв'язок фінансового ринку і ринку фінансових послуг. Місце і роль держави на фінансовому ринку.

Особливість ринку грошей як ринку короткострокових високоліквідних фінансових активів. Функції грошового ринку. Забезпечення руху короткострокових ліквідних фінансових потоків, купівлі-продажу грошей як засобів платежу. Ринок банківських позичок як ринок короткострокових та середньострокових позичок для фінансування оборотного капіталу. Інструменти ринку грошей.

Поняття ринку цінних паперів, його суть, функції і місце в системі фінансового ринку. Учасники ринку цінних паперів: емітенти, інвестори, інвестиційні інститути. Класифікація цінних паперів. Деривативи.

Ринок пайових цінних паперів. Акція як титул власності (частка в статутному капіталі). Класифікація акцій. Емісія, реєстрація та розміщення акцій. Методи розміщення. Основні показники, що використовуються для характеристики акцій. Дохід (чистий прибуток) на акцію. Коефіцієнт сплати дивідендів. Курс (ціна) акції.

Ринок боргових цінних паперів. Облігації та їх класифікація. Ринки державних і корпоративних облігацій. Муніципальні облігації та їх особливості. Основні показники, що використовуються для характеристики облігацій. Дохідність і рейтинг облігацій.

Ринок похідних фінансових інструментів. Учасники ринку та мотивація їхньої участі. Хеджування та спекуляція. Форвардні і ф'ючерсні контракти.

Організація ф'ючерсної торгівлі. Ціноутворення на ф'ючерсному ринку. Характеристика опціонного контракту. Цілі укладання опціонних контрактів. Європейський і американський опціони. Опціони колл і пут.

Роль і призначення вторинного ринку цінних паперів. Форми організації вторинного ринку (біржовий і позабіржовий ринки), необхідні умови їх функціонування. Характеристика біржової торгівлі, структура біржового ринку. Учасники біржової торгівлі. Види біржових угод. Процедура лістингу і делістингу. Фондові індекси та їх значення.

Інститути спільного інвестування. Інвестиційні фонди, їх організаційно-правова форма і принципи діяльності. Корпоративні інвестиційні фонди. Пайові інвестиційні фонди (ПІФ), їх види і класифікація. Організація діяльності ПІФ. Інвестиційна політика ПІФ.

Основні елементи регулювання фондового ринку. Цілі та завдання регулювання. Органи регулювання та нагляду ринку фінансових послуг. Саморегульовані організації та об'єднання професійних учасників. Концепція формування фондового ринку в Україні. Перспективи розвитку ринку цінних паперів України

Корпоративні фінанси

Сутність корпоративних фінансів та принципи їх організації. Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм та форм власності. Фінансовий менеджмент як система управління корпоративними фінансами. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств. Основний і оборотний капітал підприємства.

Прибуток підприємства: суть і методи його визначення. Рентабельність підприємства, продукції і виробничих фондів. Розподіл і використання прибутку підприємств.

Фінансовий стан підприємства: показники фінансової стійкості підприємства, критерії і методи оцінки; платоспроможність підприємства; ліквідність балансу. Зміст, цілі та завдання фінансового планування на підприємстві, його роль і місце у фінансово-господарській діяльності в умовах ринку. Види фінансових планів на підприємстві. Прогнозування фінансових результатів.

Організація фінансової роботи на підприємстві, цілі, завдання, основні принципи. Технологія управління фінансовими ризиками. Корпоративне управління і вплив його якості на вартість компанії. Оцінка фінансових активів і бізнесу: метод дисконтованого грошового потоку (DCF).

Структура капіталу. Теорії структури капіталу. Модель Модильяні-Міллера. Модель CAPM. Цільова структура капіталу і її розподіл. Розрахунок оптимальної структури капіталу. Виробничий і фінансовий леверидж. Дія структури капіталу на ринкову вартість підприємства.

Дивідендна політика компанії. Теорії дивідендної політики. Процедури і форми розрахунків по дивідендах. Джерела виплати дивідендів. Обмеження. Теорії дивідендної політики. Зміна дивідендів в часі.

Управління оборотними активами. Управління запасами. Дебіторська заборгованість на підприємстві, її види і способи оцінки. Ліквідність оборотних активів. Види вартісної оцінки оборотних активів. Методи оцінки запасів товарно-матеріальних цінностей.

Сутність і види інвестицій підприємств. Формування інвестиційної політики підприємств. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними. Управління фінансовими інвестиціями. Джерела фінансування інвестицій. Окупність інвестицій та її розрахунок. Формування інвестиційного портфеля. Оцінка привабливості та дохідності об'єктів вкладень підприємств.

Поняття банкрутства, чинники, що визначають темпи стійкого зростання. Неспроможність підприємства і ознаки його банкрутства. Моделі прогнозування банкрутства. Фінансова санація підприємства в системі антикризового управління. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання. Методи фінансування санації підприємства.

Сутність фінансового планування та його значення в діяльності підприємств. Методи та інструменти фінансового планування. Види фінансових планів, їх характеристика та особливості. Бюджетування в системі фінансового планування. Сутність та значення фінансового прогнозування в діяльності підприємств.

Фінанси домогосподарств

Особливості фінансів домогосподарств і сфера їх функціонування. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини домогосподарств. Джерела і форми доходів домогосподарств. Грошові та натуральні доходи. Номінальні і реальні доходи. Заробітна плата та її роль у формуванні доходів бюджету домогосподарств. Соціальні та страхові виплати. Доходи від активів та інші доходи домогосподарств. Чинники впливу держави на формування доходів бюджету домогосподарств.

Споживча поведінка домогосподарств. Гранична схильність до споживання. Гранична схильність до заощаджень. Домогосподарства на фінансовому ринку. Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація. Фінансові рішення домогосподарств щодо розміщення доходів. Обов'язкові платежі домогосподарств: податки і відрахування до державних соціальних фондів, комунальні та інші щомісячні платежі. Поточні та капітальні витрати на споживання. Грошові заощадження. Депозитні та кредитні операції домогосподарств з банками і кредитними спілками.

Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля домогосподарств. Капітальні інвестиції у нерухомість, основний капітал, нематеріальні активи. Фінансові інвестиції у цінні папери, корпоративні права, депозити, банківські метали. Фактори, що впливають на формування інвестиційного портфеля домогосподарств.

Модуль 2. Банківська справа

Гроші та грошовий обіг

Характеристика грошей як економічної категорії. Еволюція грошей, мінливість функціональних властивостей національних грошей залежно від зміни соціально-економічних умов і середовища. Функції грошей.

Теорії грошей і їх еволюція. Сучасні напрями розвитку теорії грошей. Тлумачення суті грошей в сучасних теоріях грошей. Еволюція форм грошового обігу. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Основні чинники пропозиції грошей.

Грошова система, її суть. Елементи грошової системи та їх характеристика. Механізм грошової емісії. Первинна емісія грошей. Вторинна емісія грошей, особливості ефекту мультиплікації.

Зміст поняття грошовий оборот. Грошова маса, що обслуговує грошовий обіг. Грошові агрегати та їх формування. Швидкість обігу грошей: поняття, характеристика, показники. Попит і пропозиція на гроші. Закон грошового обігу, його зміст та значення у підтриманні рівноваги в економічній системі. Готівковий та безготівковий оборот. Проблеми становлення та розвитку грошової системи України.

Сутність та закономірності розвитку інфляції. Види інфляції. Особливості інфляції в Україні. Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ. Основні способи проведення грошових реформ.

Кредит та його роль у ринковій економіці

Необхідність, сутність і роль кредиту. Об'єкти, суб'єкти та типи кредитних відносин. Характеристика форм, видів та функцій кредиту. Позичковий процент: сутність, види, економічні межі. Функції та роль процента. Роль кредиту у ринковій економіці. Теорії кредиту. Принципи кредитування.

Особливості механізму надання та погашення окремих видів кредитів. Консорціальні та паралельні кредити. Споживчий кредит. Кредитна лінія. Овердрафт. Іпотечні кредити. Факторингові та форфейтингові операції. Лізингові операції. Інвестиційні кредити підприємствам. Державне кредитування. Особливості та роль міжнародного кредиту.

Контроль за використанням і погашенням кредиту. Кредитні санкції. Кредитний портфель банку: поняття, зміст та структура, етапи процесу управління, моніторинг та контроль.

Кредитний ризик і методи управління ним. Аналіз якості кредитного портфеля. Засоби захисту від кредитного ризику. Забезпечення безпеки кредитних операцій. Сучасні методи забезпечення повернення кредиту. Управління проблемними кредитами.

Банки і банківська діяльність

Поняття та структура банківської системи. Класифікація комерційних банків. Комерційні банки, їх види, функції та організаційна структура. Правове забезпечення банківської діяльності.

Пасивні операції банків. Власний капітал банку: поняття, структура, джерела формування, функції. Порівняльна оцінка вітчизняної і зарубіжної практики оцінки капітальної бази банку. Сучасні тенденції оцінки достатності капіталу. Методи управління капіталом банків. Джерела формування залучених фінансових ресурсів

банку. Депозитні операції. Емісія цінних паперів власного боргу. Методи управління зобов'язаннями банків

Активні операції банків. Класифікація банківських кредитів. Організація кредитного процесу у банку. Умови кредитної угоди, кредитний договір. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Форми забезпечення повернення банківських позичок. Порядок надання і способи погашення позичок. Особливості банківського інвестиційного кредитування. Фінансові інвестиції банків. Управління інвестиційним портфелем банку.

Банківські послуги, їх класифікація, зміст та значення. Ринок банківських послуг, перспективи його розвитку в сучасних умовах. Розрахунково касове обслуговування клієнтів. Система грошових платежів і розрахунків: види і форми безготівкових розрахунків. Валютні операції банків. Нетрадиційні послуги банків.

Платоспроможність банку як критерій його фінансової стійкості. Зміст понять ліквідності балансу банку. Характеристика сучасного інструментарію оцінки ліквідності вітчизняних банків.

Поняття і види банківських ризиків: методологічні питання платоспроможності комерційного банку; класифікація банківських ризиків; вплив ризиків на показники прибутку і достатності капіталу банку. Система ризик-менеджменту в кредитній організації. Інструменти оцінки ризику банківської діяльності. Значення, види та методи аналізу в управлінні банком. Критерії і показники оцінки фінансового стану комерційного банку. Показники оцінки рентабельності діяльності банку.

Центральний банк і грошово-кредитна політика

Необхідність створення та функціонування центральних банків. Функції центрального банку. Незалежність центрального банку. Правовий статус і функції НБУ. Структура НБУ. Організація бюджетного процесу НБУ, принципи та суб'єкти кошторисної діяльності.

Грошово-кредитне регулювання і грошово-кредитна політика: теоретичні і практичні аспекти. Система грошово-кредитного регулювання і її елементи. Поняття методів і інструментів грошово-кредитного регулювання, їх класифікація. Політика кількісного регулювання (таргетування) грошової бази, політика обов'язкових резервів, процентна політика, політика валютного курсу.

Система банківського нагляду, структура основних елементів банківського нагляду. Виїзний і дистанційний нагляд. Економічні нормативи діяльності банків. Заходи впливу НБУ на діяльність комерційних банків.

Валютне регулювання НБУ. Валютний контроль. Прямі і непрямі методи валютного регулювання НБУ. Золотовалютні резерви в системі валютного регулювання. Порядок складання і прогнозування платіжного балансу.

Механізм обслуговування державного зовнішнього та внутрішнього боргу НБУ.

Модуль 3. Страхування

Страхування, його сутність та роль в економіці

Страховання як економічний інститут, необхідність страхового захисту. Сутність і функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в активізації бізнесу, формуванні й використанні фондів соціального призначення, збільшенні обсягів інвестицій в економіку.

Поняття та ознаки класифікації страхування. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування.

Поняття ризику в страхуванні: його види. Рівень і частота ризику та розмір шкоди. Управління ризиком. Роль ризик-менеджменту. Активне й пасивне запобігання ризику. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності, в особистому страхуванні. Оцінка страхового ризику. Критерії визначення ціни страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Спеціалізація страховиків. Страхові об'єднання (ЛСОУ, МТСБУ, Морське страхове бюро України) та їх функції. Страхові послуги як об'єкт взаємовідносин страховиків і страхувальників. Канали реалізації страхових послуг. Роль посередників – страхових агентів і брокерів. Державне регулювання страхової діяльності. Шляхи наближення законодавчої та нормативної бази страхування в Україні до міжнародних стандартів. Уповноважений орган нагляду за страховою діяльністю та його функції. Вплив процесів глобалізації економіки на розвиток вітчизняного страхового ринку.

Особисте страхування, його соціально-економічне значення та основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування пенсій в контексті здійснюваної в країні пенсійної реформи. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Добровільне індивідуальне і колективне страхування від нещасних випадків. Медичне страхування: форми й умови його проведення. Страхування майна юридичних осіб (вогневе страхування). Особливості страхування врожаю сільськогосподарських культур та тварин. Страхування технічних ризиків. Страхування транспортних засобів та вантажів. Особливості страхування будівель, тварин та домашнього майна громадян. Страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страховий поліс «зелена картка». Страхування відповідальності за неповернення кредитів. Страхування професійної відповідальності.

Необхідність, сутність і методи перестрахування. Форми проведення перестраховальних операцій. Співстрахування і механізм його застосування.

Страхова діяльність

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних

коштів. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на ведення страхової справи. Формування прибутку страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку. Особливості оподаткування страховиків.

Поняття та значення посилення надійності страховика. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір страхових ризиків. Тарифна політика. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності. Фактичний і нормативний запас платоспроможності страховика, порядок обчислення цих показників.

Інвестиційна діяльність страхової компанії. Інвестиційна політика та стратегія. Принципи розміщення технічних і математичних резервів. Напрями вкладень страхових резервів. Оцінка ефективності страхових інвестицій

**3. Питання для вступних іспитів зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти**

1. Пряме оподаткування. Податок на прибуток підприємств як форма прибуткового оподаткування юридичних осіб.
2. Оподаткування доходів фізичних осіб, проблеми та перспективи розвитку даного виду оподаткування в Україні.
3. Спеціальні податкові режими в Україні.
4. Місцеві податки і збори: порядок справляння та резерви зростання.
5. Майнове оподаткування.
6. Податкове адміністрування і податковий контроль : призначення і порядок проведення. Форми і методи податкового контролю.
7. Критерії формування податкової політики та напрямки її реалізації.
8. Організація діяльності ДФС України та основні напрямки її модернізації.
9. Солідарна, накопичувальна і змішана пенсійні системи, їх переваги і недоліки.
10. Сучасні тенденції організації і функціонування системи соціального страхування.
11. Сутність, об'єкти та суб'єкти фінансового ринку.
12. Фінансові посередники та їх характеристика.
13. Ринки пайових та боргових цінних паперів, їхні інструменти.
14. Державне регулювання фондового ринку.
15. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств.
16. Основний і оборотний капітал підприємства.
17. Прибуток підприємства: суть і методи його визначення. Розподіл і використання прибутку підприємств.
18. Фінансовий стан підприємства, критерії і показники оцінки.
19. Зміст, цілі та завдання фінансового планування на підприємстві.
20. Організація фінансової роботи на підприємстві, цілі, завдання, основні принципи.
21. Дивідендна політика компанії. Джерела виплати дивідендів.
22. Управління оборотними активами. Дебіторська заборгованість на підприємстві, її види і способи оцінки.
23. Ліквідність оборотних активів. Методи оцінки запасів товарно-матеріальних цінностей.
24. Поняття банкрутства, чинники, що визначають темпи стійкого зростання.
25. Неспроможність підприємства і ознаки його банкрутства.
26. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання.
27. Методи фінансування санації підприємства.
28. Джерела і форми доходів домогосподарств. Чинники впливу держави на формування доходів домогосподарств.
29. Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація. Фінансові рішення

домогосподарств щодо розміщення доходів.

30. Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля домогосподарств.

31. Характеристика грошей як економічної категорії. Функції грошей.

32. Різновидності сучасних грошей, їх характеристика.

33. Попит на гроші та його вплив на їх сталість. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.

34. Сутність та структура грошового обороту.

35. Маса грошей в обороті. Грошові агрегати та грошова база.

36. Сутність, призначення та структура грошової системи.

37. Види грошових систем та їх еволюція. Створення і розвиток грошової системи України.

38. Сутність та особливості функціонування грошового ринку.

39. Інфляція: сутність, закономірність розвитку та особливості прояву в економіці держави.

40. Закон грошового обігу, його зміст та значення у підтриманні рівноваги в економічній системі.

41. Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ.

42. Основні способи проведення грошових реформ.

43. Валютний курс та конвертованість валют.

44. Суть, основи формування і види валютного курсу.

45. Валютні системи та валютна політика. Особливості формування валютної системи України.

46. Золотовалютні резерви в системі валютного регулювання.

Національний банк України (НБУ): завдання, функції, структура управління.

47. Інструменти грошово-кредитної політики, особливості їх застосування в сучасних умовах.

48. Грошово-кредитна політика НБУ та її вплив на економічне зростання в державі.

49. Регулювання банківської діяльності Національним банком України.

50. Механізми забезпечення макроекономічної фінансової стабілізації.

51. Власний капітал банку: поняття, структура, джерела формування, методи управління.

52. Джерела формування залучених фінансових ресурсів банку.

53. Методи управління зобов'язаннями банків.

54. Організація кредитного процесу у банку.

55. Управління інвестиційним портфелем банку.

56. Ринок банківських послуг, перспективи його розвитку в сучасних умовах.

57. Система ризик-менеджменту в кредитній організації. Інструменти оцінки ризику банківської діяльності.

58. Сучасний інструментарій оцінки ліквідності вітчизняних банків.

59. Напрями підвищення ефективності функціонування банківської системи України.

60. Економічна сутність страхових відносин. Функції, принципи та види

страхування.

61. Характеристика галузей страхування. Особливості обов'язкової та добровільної форм здійснення страхування.
62. Сутність перестраховування та його основні елементи.
63. Сутність страхової послуги, її характеристика та види страхових послуг.
64. Тарифна політика в страхуванні.
65. Загальні засади страхування майна. Проблематика та перспективи його розвитку в Україні.
66. Особисте страхування, його роль та місце в системі страхового захисту громадян.
67. Медичне страхування, його мета, джерела, принципи та організаційні засади.
68. Страхова послуга як форма реалізації страхового захисту в умовах ринку.
69. Класифікація страхових послуг.
70. Види страхової премії і методи її сплати. Ризикова премія і ризикова надбавка.
71. Державне регулювання страхової діяльності в Україні та проблеми його адаптації до міжнародних стандартів.
72. Страховик як інституціональний інвестор. Структура прибутків і витрат вітчизняних страхових компаній.
73. Фінансова надійність страховика та методи її забезпечення.
74. Страхування пенсій в контексті здійснюваної в Україні пенсійної реформи.
75. Особливості функціонування страхового ринку України та перспективи його розвитку.
76. Доходи і витрати страхових компаній. Управління фінансами страхових компаній.
77. Формування інвестиційної політики та стратегії страхової компанії.
78. Інвестиційна діяльність страхової компанії. Оцінка ефективності страхових інвестицій.
79. Принципи розміщення та напрями вкладень страхових резервів.
80. Страховик як фінансовий посередник. Диверсифікація страхової діяльності.
81. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.
82. Система ризик-менеджменту в страховій компанії.
83. Інструменти оцінки ризику у страхуванні.
84. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.
85. Страхування відповідальності за неповернення кредитів.
86. Характеристика галузей та видів страхування в Україні.

3. Вопросы для вступительных экзаменов по специальности
072 Финансы, банковское дело и страхование
на третьем (образовательно-научному) уровне высшего образования

1. Прямое налогообложения. Налог на прибыль предприятий как форма прибыльного налогообложения юридических лиц.
2. Налогообложение доходов физических лиц, проблемы и перспективы развития данного вида налогообложения в Украине.
3. Специальные налоговые режимы в Украине.
4. Местные налоги и сборы: порядок взимания и резервы роста.
5. Имущественное налогообложения.
6. Налоговое администрирование и налоговый контроль: назначение и порядок проведения. Формы и методы налогового контроля.
7. Критерии формирования налоговой политики и направления ее реализации.
8. Организация деятельности ДФС Украины и основные направления ее модернизации.
9. Солидарная, накопительная и смешанная пенсионные системы, их преимущества и недостатки.
10. Современные тенденции организации и функционирования системы социального страхования.
11. Сущность, объекты и субъекты рынка.
12. Финансовые посредники и их характеристика.
13. Рынки паевых и долговых ценных бумаг, их инструменты.
14. Государственное регулирование фондового рынка.
15. Источники формирования финансовых ресурсов предприятий.
16. Основной и оборотный капитал предприятия.
17. Прибыль предприятия: сущность и методы его определения. Распределение и использование прибыли предприятий.
18. Финансовое состояние предприятия, критерии и показатели оценки.
19. Содержание, цели и задачи финансового планирования на предприятии.
20. финансовой работы на предприятии, цели, задачи, основные принципы.
21. Дивидендная политика компании. Источники выплаты дивидендов.
22. Управление оборотными активами. Дебиторская задолженность на предприятии, ее виды и способы оценки.
23. Ликвидность оборотных активов. Методы оценки запасов товарно-материальных ценностей.
24. Понятие банкротства, факторы, определяющие темпы устойчивого роста.
25. Неспособность предприятия и признаки его банкротства.
26. Менеджмент санации предприятия, его функции и задачи.
27. Методы финансирования санации предприятия.
28. Источники и формы доходов домохозяйств. Факторы влияния государства на формирование доходов домохозяйств.
29. Расходы бюджета домохозяйств, их классификация. Финансовые решения домохозяйств по размещению доходов.

30. Инвестиционная деятельность и формирование инвестиционного портфеля домохозяйств.
31. Характеристика денег как экономической категории. Функции денег.
32. Разновидности современных денег, их характеристика.
33. Спрос на деньги и его влияние на их постоянство. Факторы, определяющие изменение спроса на деньги.
34. Сущность и структура денежного оборота.
35. Масса денег в обороте. Денежные агрегаты и денежная база.
36. Сущность, назначение и структура денежной системы.
37. Виды денежных систем и их эволюция. Создание и развитие денежной системы Украины.
38. Сущность и особенности функционирования денежного рынка.
39. Инфляция: сущность, закономерность развития и особенности проявления в экономике государства.
40. Закон денежного обращения, его содержание и значение в поддержании равновесия в экономической системе.
41. Денежные реформы: понятие, цели и виды денежных реформ.
42. Основные способы проведения денежных реформ.
43. Валютный курс и конвертируемость валют.
44. Суть, основы формирования и виды валютного курса.
45. Валютные системы и валютная политика. Особенности формирования валютной системы Украины.
46. Золотовалютные резервы в системе валютного регулирования. Национальный банк Украины (НБУ): задачи, функции, структура управления.
47. Инструменты денежно-кредитной политики, особенности их применения в современных условиях.
48. Денежно-кредитная политика НБУ и ее влияние на экономический рост в стране.
49. Регулирование банковской деятельности Национальным банком Украины.
50. Механизмы обеспечения макроэкономической финансовой стабилизации.
51. Собственный капитал банка: понятие, структура, источники формирования, методы управления.
52. Источники формирования привлеченных финансовых ресурсов банка.
53. Методы управления обязательствами банков.
54. Организация кредитного процесса в банке.
55. Управление инвестиционным портфелем банка.
56. Рынок банковских услуг, перспективы его развития в современных условиях.
57. Система риск-менеджмента в кредитной организации. Инструменты оценки риска банковской деятельности.
58. Современный инструментарий оценки ликвидности отечественных банков.
59. Направления повышения эффективности функционирования банковской системы Украины.
60. Экономическая сущность страховых отношений. Функции, принципы и виды страхования.

61. Характеристика отраслей страхования. Особенности обязательной и добровольной форм осуществления страхования.
62. Сущность перестрахования и его основные элементы.
63. Сущность страховой услуги, ее характеристика и виды страховых услуг.
64. Тарифная политика в страховании.
65. Общие положения страхования имущества. Проблематика и перспективы его развития в Украине.
66. Личное страхование, его роль и место в системе страховой защиты граждан.
67. Медицинское страхование, его цель, источники, принципы и организационные основы.
68. Страховая услуга как форма реализации страховой защиты в условиях рынка.
69. Классификация страховых услуг.
70. Виды страховой премии и методы ее уплаты. Рисковая премия и рисковая надбавка.
71. Государственное регулирование страховой деятельности в Украине и проблемы его адаптации к международным стандартам.
72. Страховщик как институциональный инвестор. Структура доходов и расходов отечественных страховых компаний.
73. Финансовая надежность страховщика и методы ее обеспечения.
74. Страхование пенсий в контексте осуществляемой в Украине пенсионной реформы.
75. Особенности функционирования страхового рынка Украины и перспективы его развития.
76. Доходы и расходы страховых компаний. Управление финансами страховых компаний.
77. Формирование инвестиционной политики и стратегии страховой компании.
78. Инвестиционная деятельность страховой компании. Оценка эффективности страховых инвестиций.
79. Принципы размещения и направления вложений страховых резервов.
80. Страховщик как финансовый посредник. Диверсификация страховой деятельности.
81. Структура и основы расчета страховых тарифов.
82. Система риск-менеджмента в страховой компании.
83. Инструменты оценки риска в страховании.
84. Страхование гражданской ответственности владельцев транспортных средств.
85. Страхование ответственности за невозврат кредитов.
86. Характеристика отраслей и видов страхования в Украине.

4. Критерії оцінювання якості знань осіб зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Підсумкові оцінки			Критерії оцінювання знань
1	2	3	4
А «Відмінно»	Відмінно	90-100	Вступник до аспірантури виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
В «Дуже добре»	Дуже добре	82-89	Вступник до аспірантури виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
С «Добре»	Добре	75-81	Вступник до аспірантури виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.
Д «Задовільно»	Задовільно	68-74	Вступник до аспірантури виявив знання навчального матеріалу дисципліни у обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів, які може усунути самостійно.
Е «Достатньо»	Достатньо	60-67	Вступник до аспірантури виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою,

			рекомендованою програмою; припустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX «Незадовільно»	Незадовільно	45-59	Вступник до аспірантури має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою навчань.
F «Незадовільно»	Незадовільно	0-44	Вступник до аспірантури не мав знань зі значної частини навчального матеріалу; допускав принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

**5. Наукова та навчальна література для підготовки до вступу зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти**

1. Азаренкова Г. М. Фінансовий менеджмент у запитаннях і відповідях / Г.М. Азаренкова, К.В. Орехова, О.М. Біломістний. – Львів: «Новий Світ-2000», 2013. – 423 с.
2. Аналіз банківської діяльності: підручник / [А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М. Кочетков та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2010. – 599 с.
3. Аналіз діяльності небанківських кредитних установ: навч. посіб. / [А.М. Герасимович, О.В. Кот, Т.А. Бондар та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. – К.: КНЕУ, 2014. – 351 с.
4. Банківські ризики: теорія та практика управління. Монографія / Л.О. Примостка, О.В. Лисенок, О.О. Чуб, А.В. Нікітін та ін. – К. – КНЕУ, 2008 – 456с.
5. Борисова В.А. Відтворення природного ресурсного потенціалу АПК економічні аспекти. [Монографія] 2-ге вид. перероб. і доп. – Суми: Видавництво «Довкілля», 2010. – 372 с.
6. Борисова В.А. Еколого-економічні аспекти підприємницької діяльності. [Монографія] 2-ге вид. перероб. і доп. – Суми: Видавництво «Довкілля», 2010. – 211 с.
7. Борисова В.А. Страховий захист ресурсного потенціалу АПК. [Монографія] 2-ге вид. перероб. і доп. – Суми: Видавництво «Довкілля», 2010. – 199 с.
8. Бунге М.Х. Теорія кредиту / Фінансова думка України. Хрестоматія / автори-упорядники С.І. Юрій, С.В. Львовчкін, В.М. Федосов, П.І. Юхименко; авт. передмова П.М. Леоненко; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Федосова. – Київ: Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010. – У 3 т.
9. Бюджетна система: підручник / за наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 871 с.
10. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг: теорія, методологія, практика. Монографія. — К.:КНЕУ, 2009.
11. Геєнко М.М. Розвиток земельного іпотечного кредитування в аграрній сфері / М.М. Геєнко Суми: Видавництво «Довкілля», 2010. – 220 с.
12. Державне фінансове регулювання економічних перетворень : монографія / І.Я. Чугунов, А.В. Павелко, Т.В. Канева, та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 376 с.
13. Інновації у фінансовій сфері: монографія [В.М. Опарін, Т.В. Паєнтко, В.М. Федосов та ін.]; за заг. ред. В.М. Опаріна. – К.: КНЕУ, 2013. – 444 с.
14. Інституційні трансформації соціально-економічної системи України : монографія / за ред. чл.-кор. НАН України Гриценка А.А.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозування НАН України». – К., 2015. – 274 с.
15. Карлін М.І. Фінанси країн Європейського Союзу: Навч. посіб. – К.: «Знання», 2011. – 639 с.

16. Крисоватий А.І. Нівітня парадигма преференційного оподаткування [Текст]: монографія/ А.І. Крисоватий, Г.В. Василевська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 260 с.
17. Моделі ідентифікації макроекономічних дисбалансів в Україні: кол. моногр. / за ред. д-ра екон. наук Скрипниченко М.І. ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». – К., 2015. – 544 с.
18. Молдован О.О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ. Монографія. — К.: НІСД, 2011
19. Моніторинг кредитного ризику в контексті управління конкурентоспроможністю банку : монографія / Л. О. Гаряга, Т. І. Гончарук, М. Е. Люзьяк, Г. М. Чепелюк. - К.: УБС НБУ, 2012. - 325 с.
20. Операції банків і небанківських кредитних установ [Електронний ресурс]: підручник [А.М.Мороз, М.І.Савлук, Т.П.Остапишин та ін..] ; за наук. ред.. А.М.Мороза. – К.: КНЕУ, 2013. – 543 с.
21. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> .
22. Податкові надходження: методологія прогнозування : монографія / О. В. Зварич ; М-во освіти і науки України. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 444 с.
23. Про банки та банківську діяльність: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
24. Про інвестиційну діяльність: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
25. Про Національний Банк України: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
26. Про Основні засади грошово-кредитної політики на 2016 - 2020 роки: Постанова Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0541500-15>
27. Про режими іноземного інвестування: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
28. Про страхування: Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
29. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
30. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
31. Регулювання діяльності банків в умовах глобальних викликів. – Монографія / за ред. Л.О. Примостки. К.: КНЕУ, 2012. – 459с.
32. Рисін В. В. Реалізація ресурсної політики банків в умовах фінансової нестабільності : монографія / Віталій Васильович Рисін. - К.: УБС НБУ, 2012. -390 с.

33. Розвиток державних фінансів в умовах глобалізації в Україні: кол. моногр. / за ред. д-ра екон. наук Луїної І.О. ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». – К., 2014. – 296 с.
34. Страхование: учебник под ред.. Л.А. Орланюк- Малицкой, С.Ю. Яновой - М.:Юрайт, 2011 – 828 с.
35. Страхові послуги: [Підручник] / С.С.Осадець, Т.М.Артюх, О.О.Гаманкова та ін.; Кер.авт.кол. й наук. ред.проф. С.С.Осадець і доц.. Т.М.Артюх. - К.:КНЕУ, 2007. - 464 с.
36. Ткаченко Н.В. Страхування. Навчальний посібник. – К.: ЛіраК, 2007. – 376 с.
37. Управління якістю активів у банках: монографія / кол. авт.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Р. А. Слав'юка. - К.: УБС НБУ, 2013. – 198.
38. Atkinson A. B., Stiglitz J.E. Lectures on Public Economics (2015). Updated edition. Anthony B. Atkinson & Joseph E. Stiglitz.
39. Galí J. Monetary Policy, Inflation, and the Business Cycle: An Introduction to the New Keynesian Framework and Its Applications (2015). Jordi Galí. Second edition.
40. Hoyle J. B. Financial Accounting (2012). Joe Ben Hoyle, University of Richmond C.J. Skender, University of North Carolina.
41. J. Friend, N. Jessop Local Government and Strategic Choice (Routledge Revivals):An Operational Research Approach to the Processes of Public Planning – 2013, 340 p.
42. John M. Bryson Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement – 2011, 576p.
43. M. Alink, V. Kommer. Handbook on Tax Administration. – IBFD, 2011. – 665 с.

Гарант програми
д.е.н., професор кафедри фінансів

В.А. Борисова